

POSTURIKA

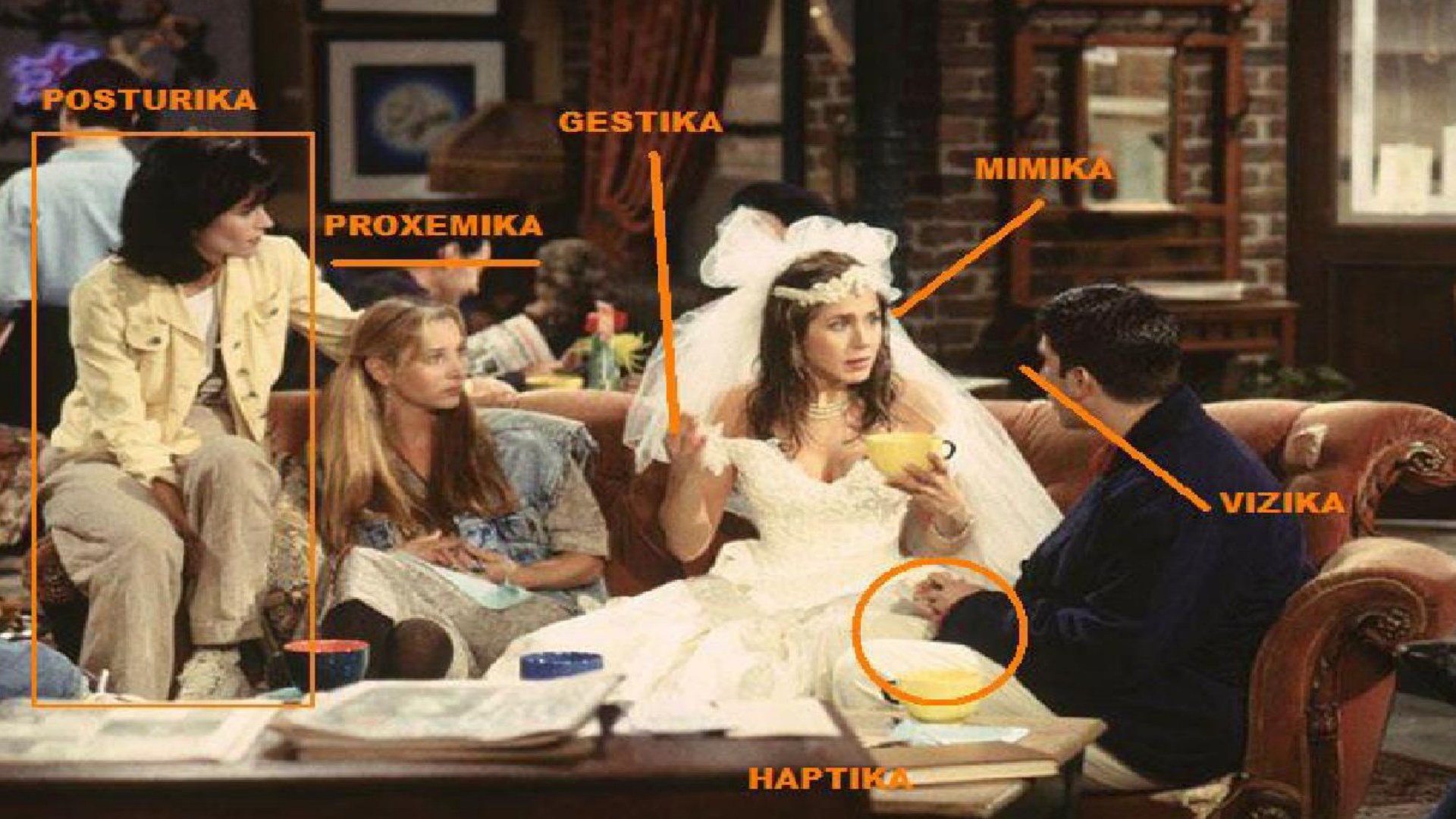
GESTIKA

MIMIKA

PROXEMIKA

VIZIKA

HAPTIKA

Neverbální komunikace

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**

OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

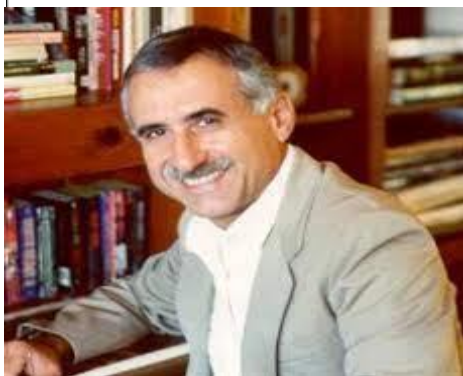
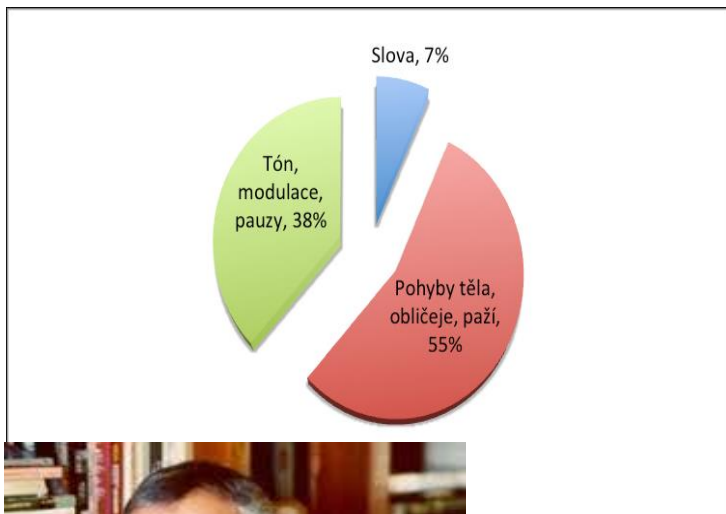
Výsledky učení – po absolvování výuky byste měli být schopni

Vysvětlit specifičnost neverbální komunikace

Charakterizovat hlavní druhy neverbální komunikace.

Analyzovat vybrané projevy neverbální komunikace v různých kontextech.

Na obsahu nezáleží?

Výsledky výzkumu Alberta Mehrabiana z Kalifornské univerzity z 60. let 20. století zkoumaly vliv tónu hlasu a výrazů obličeje na vnímání verbálního sdělení. **Výsledky výzkumu byly nepřesně a zjednodušeně interpretované** v pravidle 7-38-55, podle níž má neverbální komunikace daleko větší význam než samotná používaná slova.

Specifika neverbální komunikace

Neverbální komunikace může být v určitých ohledech univerzální – řadě výrazům rozumíme podobně (úsměv, ukázání prstem apod.).

Na neverbální úrovni vždy komunikujeme. Vždy máme nějaký výraz nebo postoj těla.

Neverbální komunikace je typicky spojována s emocemi.

Vztahy mezi verbální a neverbální komunikací

- Neverbální projev může sloužit jako **opakování nebo zesílení verbální zprávy**.
- Může mezi nimi být vzájemný **rozpor**.
- Na verbální zprávu lze **reagovat také jen neverbálními signály**.
- Neverbální komunikace může zahrnovat **důraz nebo doplnění verbálního projevu**.
- Neverbální komunikace může sloužit jako **regulace** verbálního sdělení – pomáhá ho kontrolovat.

Druhy neverbální komunikace

Mimika

Pohyby
obličeje

Gestika

Pohyby
paží a
rukou

Posturika a kinezika

Postoje a
pohyby
těla

Proxemika

Vzdálenosti

Haptika

Dotyky

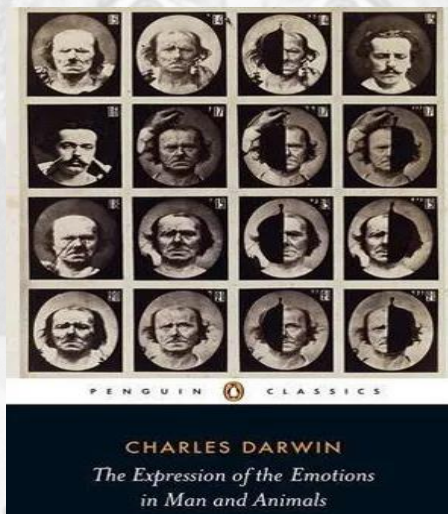
Vizika

Pohledy

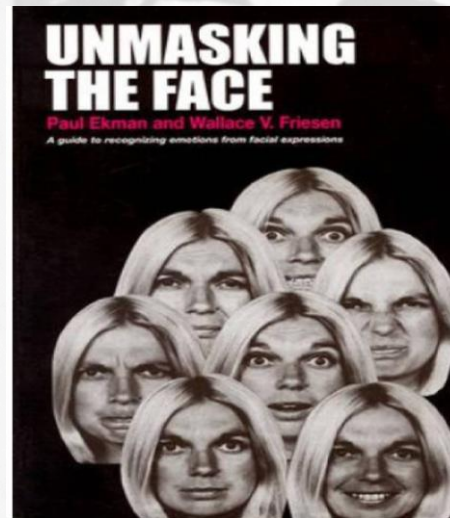
Mimika a její zkoumání

Neurolog Guillaume Duchenne de Boulogne pomocí elektrických experimentů zkoumal pohyby svalů v obličeji.

Ch. Darwin zabýval se vývojem mimických výrazů, vymezil 7 „jádrových výrazů“ – vztek, strach, překvapení, odpor, štěstí, opovržení a smutek.

Paul Ekman a jeho kolegové zkoumali univerzální srozumitelnost výrazů základních emocí. Zabýval se také tzv. mikrovýrazy.

Mimika a základní emoce (podle P. Ekmana)

Vztek

Strach

Znechucení

Překvapení

Radost

Smutek

Emoce, mimika a mikrovýrazy

Obličejové výrazy základních emocí jsou považovány za univerzální. Odlišovány jsou i **tzv. sociální emoce** (např. pýcha, závist, stud, pýcha, žárlivost a jiné) – jejichž vyjádření má silnou sociální a kulturní vazbu.

Zakrývanou nebo předstíranou emoci mohou (podle Ekmana a Friesena, 1968) ukázat tzv. **mikrovýrazy** - velmi krátké emoční výrazy, které se pohybují na hranici zachytitelnosti.

Pro vyhodnocení míry autentičnosti vyjádřených emocí je důležitý **soulad jednotlivých částí tváře s intonací**, obsahem vyjádřeného a celkového postoje těla.

Gesta

Pro gesta je charakteristická kulturní vázanost jejich významu (různá gesta mohou mít různý význam). Některé kultury jsou více expresivní a mají ve zvyku používat výraznější gesta.

Funkce gest

Ilustrátory – dokreslují verbální výklad

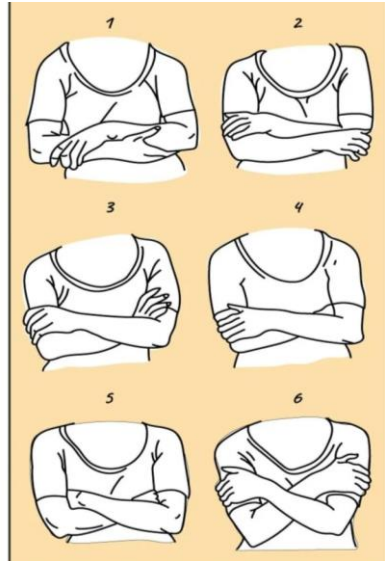
Regulátory chování – upozorňují na něco, usměrňují řeč. S jejich pomocí řídíme konverzaci s druhými (např. kývnutím dáváme slovo jinému, zvednutá ruka vyjadřuje záměr pokračovat v řeči).

Znaky – nahrazují verbální řeč

Projevy emocí

Adaptory – sebemanipulující gesta, reagují na naši potřebu, poškrábání na hlavě, odhrnutí vlasů. Větší množství těchto gest souvisí s vnitřním napětím. Větší množství těchto gest souvisí s vnitřním napětím.

Kinezika a posturologie

Kinezika se zaměřuje na to, co vyjadřujeme pohybem těla, posturologie na to, vyjadřujeme sami o sobě i ve vztahu k druhým postavením těla i jeho celkovým držením.

Řeč těla

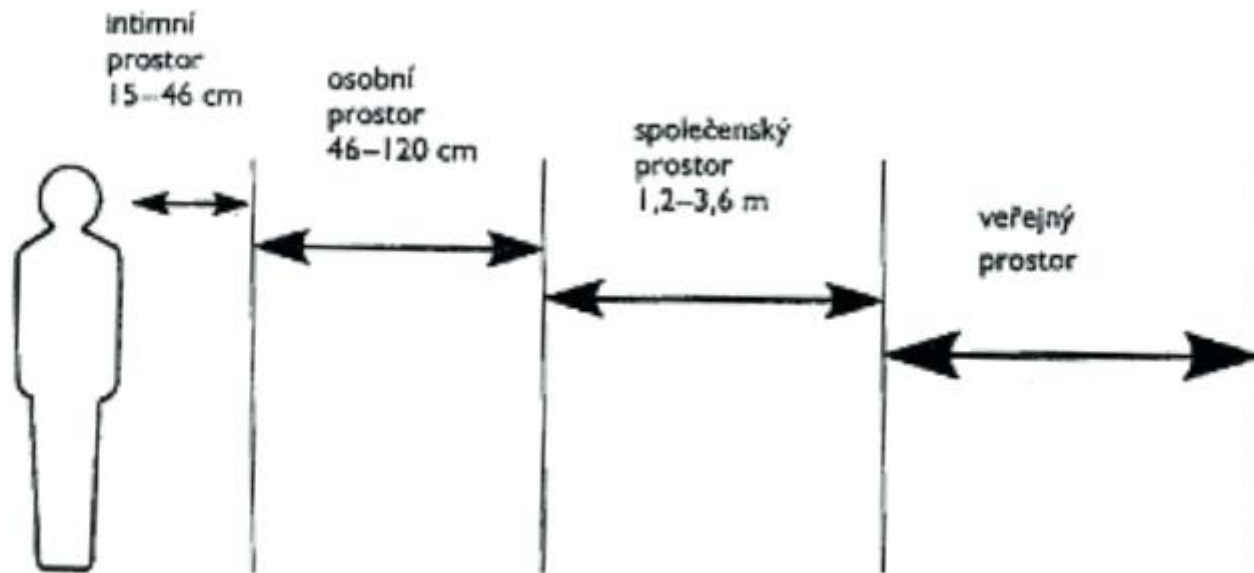
Lze odlišovat **otevřené a uzavřené (bariérové) postoje**. Pohyby a postoje (stejně jako další neverbální projevy) je nutno interpretovat opatrně a v širším kontextu.

Edward T. Hall a **proxemika**

Zkoumal, jak lidé v různých kulturách využívají prostor při komunikaci a přitom identifikoval **čtyři hlavní komunikační zóny**

Komunikační zóny

Prostorové vzdálenosti

Doteky

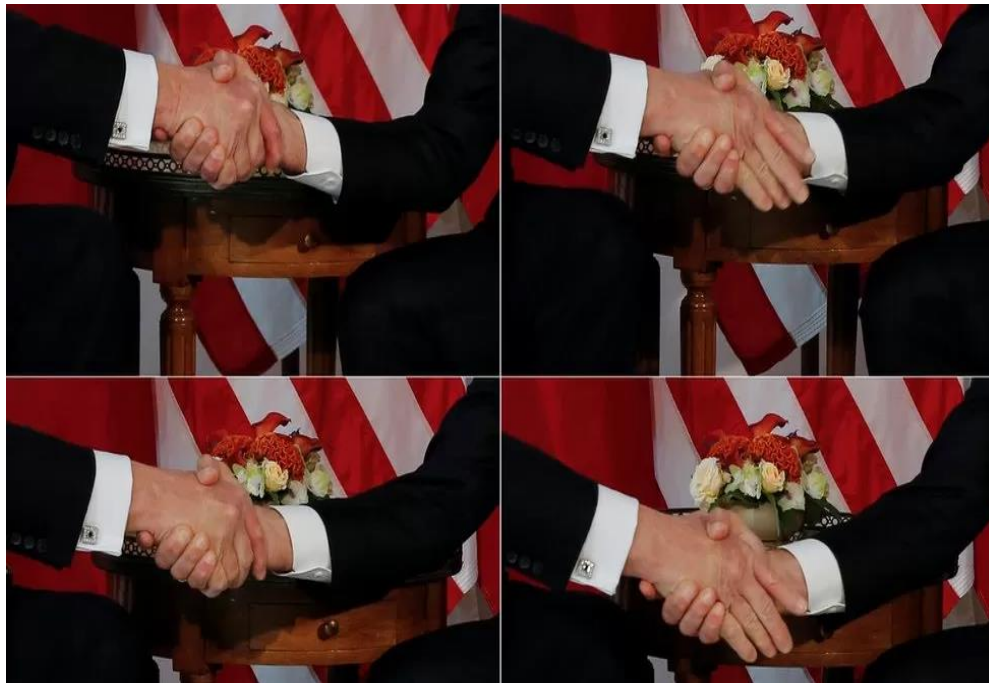

Figure 29 The dead fish

Figure 30 The knuckle grinder

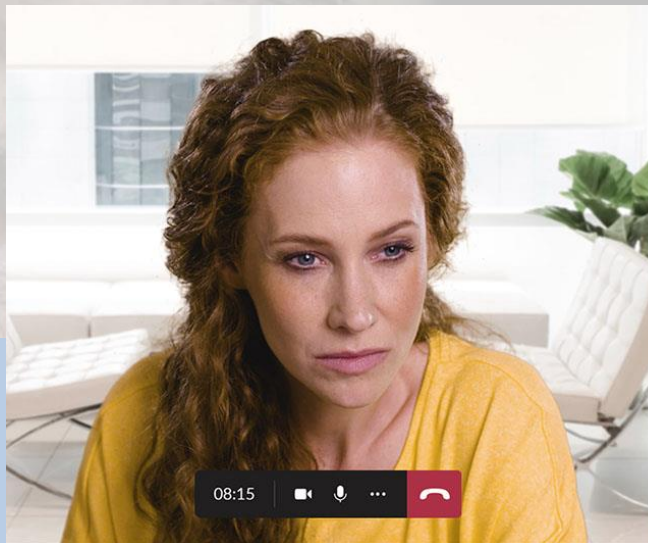
Haptika zahrnuje komunikaci dotykem, fyzickým kontaktem. Jde o velmi přímočarý způsob komunikace, může vyjadřovat velmi komplexní sdělení.

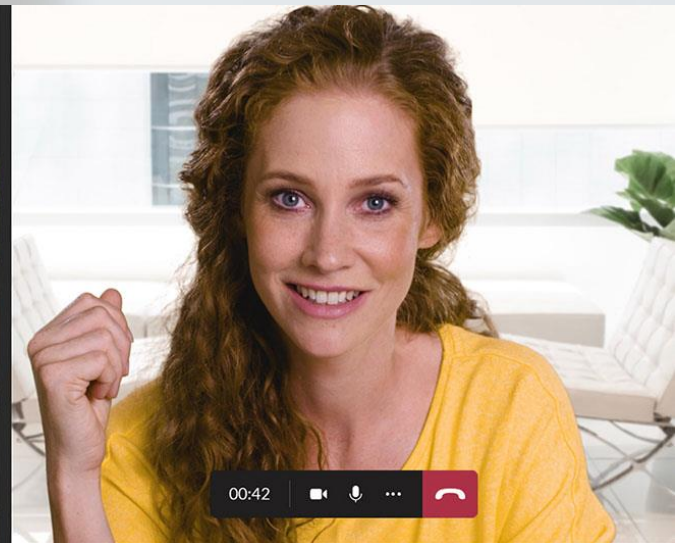
<https://www.bbc.com/news/av/world-us-canada-38971859>

Pohledy

Podíl délky pohledu je přirozeně nevyrovnaný. Posluchač výrazněji sleduje přímým očním kontaktem mluvčího

Standard Video Call

Full Focus Video Call

Řeč těla v praxi

Shrnutí

Neverbální komunikace je obtížněji kontrolovatelná a ve větší míře než verbální komunikace vyjadřuje emoce.

Rozlišujeme několik základních druhů neverbální komunikace: **mimiku, gesta, pohyby a držení těla** (kinezika a posturologie), **vzdálenost** (proxemika), **doteky** (haptika) a **pohledy** (vizika).

Jednotlivé projevy neverbální komunikace je nutno posuzovat v kontextu a s ohledem na jejich subjektivní interpretaci.

Výběr z doporučené literatury:

- Boukalová, H. et al. (2023). *Psychologie komunikace*. Grada.
- Ekman, P. & Friesen, W. (2015). *Emoce pod maskou*. BizBooks.
- Ekman, P. (2015). *Odhalené emoce*. JanMelvil.
- Hall, E. T. (1966). *Hidden Dimension*.
- Hartley, M. (2004). *Řeč těla v praxi*. Portál.
- Navarro, J. (2019). *Tajemství řeči těla. Gesta, která prozradí více než slova*. Grada.